

НАПРЯМ 6. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Андрухович Дана Романівна
*аспірант кафедри економіки,
підприємництва та бізнес-адміністрування,
Державний податковий університет*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-426-2-31>

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА БІЗНЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

Після повномасштабного російського вторгнення стало ще очевиднішим: місцева гілка управління є вкрай ефективною. Муніципалітети відіграли ключову роль у збереженні стійкості країни – їм вдалося мобілізувати підтримку населення, переналаштувати базові соціальні послуги, допомогти організувати добровільну територіальну оборону та прийняти велику кількість внутрішньо переміщених осіб. А надалі місцеве самоврядування і децентралізація є запорукою ефективного відновлення України. Місцеві громади потребують достатніх ресурсів і повноважень задля безпеки своїх територій і мешканців. Надходження до місцевих бюджетів мають позитивну динаміку [1].

Утім, під час воєнного стану для роботи місцевих рад та їхніх виконавчих органів властивими стали низка специфічних рис, як-от тимчасова неможливість проведення місцевих виборів та обмеження масових зібрань громадян або ж публічного доступу до інформації з міркувань безпеки. Це зумовлює здійснення заходів сприяння для підтримання належного рівня прозорості діяльності органів місцевого самоврядування, що є важливим для суспільно-політичної

стабільності, згуртованості та запобігання кризі довіри до політичних інституцій. У цьому контексті варто відзначити важливість підписання Президентом України Закону № 3590-IX «Про внесення змін до Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування» (законопроект № 6401, ухвалений Верховною Радою 22 лютого 2024 р.) [2].

Отже, місцевий ресурс (кошти та підтримка, що надаються на регіональному рівні) наразі є невід’ємною частиною поняття державної допомоги не лише в Україні, а і у всіх країнах Європейського союзу. Ця норма є і в чинному Законі України «Про державну допомогу суб’єктам господарювання» [3]. Місцеві ресурси – рухоме і нерухоме майно, кошти місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, об’єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад [4].

Бізнес відіграє основну роль в економіці України, адже забезпечує робочі місця та є важливим джерелом надходжень до бюджету. Дослідження показують, що дві третини малого та середнього бізнесу припинили або суттєво скоротили свою роботу. Для підтримки діючого бізнесу та створення нового працюють механізми підтримки на державному та обласному рівнях. Громади також мають інструменти підтримки бізнесу, розвиток якого допоможе наповнити бюджет та допомогти громаді впоратися з викликами [5].

Але витрати зростають і потреби на витрати також, зокрема на розв’язання питань відновлення територій та інфраструктури, подолання проблем ВПО, релокації, деокупації тощо. Одним з найважливіших та реальних шляхів до отримання громадами додаткових ресурсів є залучення коштів грантових програм ЄС. Але в цьому є певні проблеми. Здебільшого громадам для отримання грантів бракує:

- фахових знань і навичок у цій сфері (зокрема володіння англійською мовою для розуміння умов грантових програм); також

бракує кваліфікованих кадрів для випрацювання та реалізації проєктів;

- ресурсів для співфінансування, що почасти є однією з грантових умов;

- поінформованості щодо чинних програм та грантів, передусім брак зв'язків з міжнародними організаціями, що надають гранти;

- тривалої та системної консультаційної підтримки.

Експерти Національного інституту стратегічних досліджень вважають, що задля поліпшення ситуації із залученням для громад грантових коштів ЄС в регіонах доцільно:

- створити єдину екосистему / інфраструктуру забезпечення ефективної проєктно-грантової діяльності територіальних громад у кожному регіоні;

- упровадити механізми сталого діалогу та співпраці з потенційними грантодавцями, зокрема розвитку довгострокового партнерства;

- упровадити комплексну програму розвитку кадрового потенціалу проєктно-грантових відділів у громадах;

- сприяти регулярному проведенню програм з вивчення англійської мови для проєктних менеджерів, грантрайтерів – представників територіальних громад [1].

Література:

1. Залучення коштів грантових програм ЄС місцевими територіальними громадами. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/zaluchennya-koshtiv-hrantovykh-prohram-yes-mistsevymu-terytorialnumu>

2. Прозорість місцевого самоврядування в умовах воєнних викликів. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/prozorist-mistsevoho-samovryaduvannya-v-umovakh-voennykh-vyklykiv>

3. Антимонопольний комітет України – Позиція АМКУ щодо розповсюдження правил державної допомоги на місцеві ресурси. Антимонопольний комітет України. URL: <https://amcu.gov.ua/news/>

poziciya-amku-shchodo-rozprovsyudzhennya-pravil-derzhavnoyi-dopomogi-na-miscevi-resursi (дата звернення: 26.09.2024).

4. Про державну допомогу суб'єктам господарювання. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text> (дата звернення: 26.09.2024).

5. Як місцева влада може допомогти бізнесу: інструменти фінансової підтримки. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.ua/news/18312> (дата звернення: 15.09.2024).